

УДК 159.98

І. І. Ліпатов

ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ СТВОРЕННЯ ПРИ ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ КОМАНДУВАННІ ГРУПИ ПРОТИДІЇ НЕГАТИВНОМУ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОМУ ВПЛИВУ НА ВНУТРІШНІ ВІЙСЬКА МВС УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ

Обґрунтовано необхідність створення при ТрК групи протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на внутрішні війська МВС України під час виконання службово-бойових завдань, а також визначено її завдання та зміст діяльності.

Постановка проблеми. Під час виконання службово-бойових завдань, особливо в умовах виникнення заворушень суспільно-політичного характеру, на військовослужбовців внутрішніх військ (ВВ) МВС України здійснюється негативний інформаційно-психологічний вплив з боку протидіючих сил. Цей вплив ускладнює професійну діяльність особового складу. Досвід професійної діяльності особового складу ВВ в умовах виникнення заворушень суспільно-політичного характеру свідчить про те, що її ефективність здебільшого визначається вміло здійсненою протидією негативному інформаційно-психологічному впливу, яка, на жаль, поки ще ведеться недостатньо ефективно. Адже офіцери відділень і груп виховної роботи не спроможні кваліфіковано і якісно її реалізувати через неможливість отримання у повному обсязі потрібної інформації щодо негативного інформаційно-психологічного впливу та недостатність часу і необхідної кваліфікації з її перероблення і складання контрматеріалів. Для того щоб ефективно і якісно здійснити протидію негативному впливу, потрібно створити при ТрК групу протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на внутрішні війська МВС України під час виконання службово-бойових завдань, якої на цей час у ВВ не існує. А це потребує наукового обґрунтування доцільності її створення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти здійснення протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на особовий склад під час виконання службово-бойових завдань військовослужбовцями силових структур розглядалися у наукових дослідженнях В. М. Богуща, Г. В. Грачова, І. В. Замаруєва, О. Г. Караяні, В. Г. Криська, О. В. Литвиненка, А. Г. Лук'янця, О. А. Матеюка, І. К. Мельника, М. О. Попова, Г. Г. Почепцова, С. П. Расторгуєва, А. О. Рося, В. Б. Толубка, В. О. Фоміна, А. І. Черняка, В. П. Шейнова, О. К. Юдіна та інших науковців. Аналіз цих та деяких інших праць засвідчує, що в їх дослідженнях розкрито різні аспекти протидії негативному інформаційно-психологічному впливу, але ні склад групи протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на внутрішні

війська МВС України під час виконання службово-бойових завдань, ні її завдання, ні її структура не визначені. Алгоритм дії цієї групи також не визначено. Окремі теоретичні розробки щодо створення структур здійснення протидії негативному інформаційно-психологічному впливу з боку протидіючих сил поки ще не доведено до рівня практичних рекомендацій та застосування у практиці ВВ [1–3]. До цього часу питання необхідності створення групи протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на особовий склад внутрішніх військ МВС України під час виконання службово-бойових завдань в умовах заворушень суспільно-політичного характеру також не було предметом спеціального дослідження [2]. У наукових працях висвітлювалися лише окремі аспекти необхідності створення групи протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на особовий склад внутрішніх військ МВС України під час виконання службово-бойових завдань в умовах заворушень суспільно-політичного характеру, хоча необхідність її створення обумовлюється практичними запитами та потребами ВВ. Це зумовило протиріччя між потребою нейтралізації зростаючого негативного інформаційно-психологічного впливу на військовослужбовців під час виконання службово-бойових завдань і неможливістю здійснити це без дієвих науково обґрунтованих структур протидії негативному інформаційно-психологічному впливу протидіючих сил.

Актуальність зазначеної проблеми, недостатні її теоретичне обґрунтування та практичне розроблення й обумовило потребу визначення теоретичних аспектів необхідності створення при ТрК групи протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на внутрішні війська МВС України під час виконання службово-бойових завдань.

Метою статті є обґрунтування необхідності створення при ТрК групи протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на внутрішні війська МВС України під час виконання службово-бойових завдань, визначення її завдань та змісту діяльності.

Виклад основного матеріалу. Як свідчать досвід та опитування заступників командирів

І. І. Ліпатов. Обґрунтування необхідності створення при територіальному командуванні групи протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на внутрішні війська МВС України під час виконання службово-бойових завдань

військових частин з виховної роботи, під час виконання службово-бойових завдань на військовослужбовців вчиняється негативний інформаційно-психологічний вплив, який несприятливо діє на їх морально-психологічний стан і професійну діяльність. З найбільшою інтенсивністю цей вплив здійснюється під час виконання службово-бойових завдань в умовах заворушень суспільно-політичного характеру.

Як показали результати опитування 12 заступників командирів військових частин з виховної роботи, військові частини яких розташовані у різних регіонах України, здійснення протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на військовослужбовців під час виконання ними службово-бойових завдань в умовах заворушень суспільно-політичного характеру визначається як недостатньо ефективно, тому що офіцери відділень і груп виховної роботи:

– не спроможні обробити значну за обсягом інформацію, яка є негативним продуктом засобів масової інформації протидіючих сил, чуток та інших негативних впливів;

– не можуть якісно й обґрунтовано підготувати контрматеріали, які необхідно використовувати у виховній роботі з військовослужбовцями;

– не мають достатньої професійної підготовки щодо здійснення протидії негативному інформаційно-психологічному впливу, яка повинна бути вузькоспрямованою;

– мають недостатньо часу на якісне здійснення протидії негативному інформаційно-психологічному впливу через необхідність виконувати великий обсяг роботи з морально-психологічного забезпечення службово-бойової діяльності військовослужбовців військової частини.

Вивчення практичної діяльності органів управління виховних структур внутрішніх військ також показало, що групи і відділення виховної роботи військових частин та з'єднань не спроможні вирішити у повному обсязі завдання протидії інформаційно-психологічному впливу під час підготовки та виконання службово-бойових завдань, тому що:

– не мають змоги зібрати у повному обсязі потрібні дані про сили і засоби інформаційно-психологічного впливу протидіючих сил, їх можливості, а також здійснити аналіз та підготувати необхідні контрматеріали, особливо під час виконання службово-бойових завдань за межами їх відповідальності;

– дотепер не розроблена законодавча база здійснення протидії інформаційно-психологічному впливу протидіючих сил, яка б дозволяла взаємодіяти зі Службою безпеки, органами внутрішніх справ, районною та обласною

державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування у цьому питанні;

– на сьогодні бракує необхідних методик та технічних засобів щодо оброблення та оцінювання інформації, яка впливає на військовослужбовців під час виконання ними службово-бойових завдань, визначення її негативних аспектів та розроблення спеціальних заходів протидії;

– у складі внутрішніх військ немає спеціального підрозділу, який би постійно займався питаннями протидії інформаційно-психологічному впливу протидіючих сил, координував зусилля органів виховних структур та надавав їм необхідну допомогу у цьому питанні.

З урахуванням наведеного вище для підвищення ефективності протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на особовий склад виникла потреба обґрунтування необхідності створення при ТрК групи протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на внутрішні війська МВС України під час виконання службово-бойових завдань.

Як показують результати досліджень, основними завданнями групи інформаційно-психологічної протидії при ТрК мають стати: збирання у взаємодії зі Службою безпеки, органами внутрішніх справ, обласними і районними державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, військовими частинами ВВ МВС, ЗС України, Державною прикордонною службою України, з неопозиційними політичними партіями, громадськими і релігійними організаціями інформації про негативний інформаційно-психологічний вплив протидіючих сил на військовослужбовців ВВ, її аналіз, розроблення органам виховних структур практичних рекомендацій та матеріалів для здійснення інформаційно-психологічної протидії.

Зміст роботи групи інформаційно-психологічної протидії при ТрК полягає у такому.

1. В умовах повсякденної діяльності:

– у взаємодії із Службою безпеки, органами внутрішніх справ, районною та обласною державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, ЗС України, Державною прикордонною службою України, з неопозиційними політичними партіями, громадськими і релігійними організаціями збирати інформацію про деструктивні сили, які дестабілізують обстановку у районі відповідальності військових частин, з'єднань, ТрК та здійснюють негативний вплив на військовослужбовців і населення, їх засоби масової інформації, методи і форми роботи, політтехнології та можливості;

– аналізувати і прогнозувати результати негативного впливу на різні категорії

військовослужбовців і населення регіону;

– якісно й обґрунтовано готувати керівному складу військових частин, з'єднань, ТрК методичні рекомендації щодо здійснення протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на військовослужбовців, а також контрматеріали, які необхідно використовувати у виховній роботі з військовослужбовцями;

– проводити у військових частинах і з'єднаннях соціально-психологічні дослідження стосовно визначення рівня негативного інформаційно-психологічного впливу на психіку та службово-бойову діяльність військовослужбовців і факторів, що сприяють йому, а також рівня дієвості органів виховної роботи щодо протидії інформаційно-психологічному впливу і факторів, що протистоять йому;

– здійснювати професійну підготовку офіцерів органів виховних структур щодо протидії негативному інформаційно-психологічному впливу протидіючих сил під час підготовки і виконання службово-бойових завдань.

2. В умовах підготовки і виконання службово-бойових завдань:

– у взаємодії із Службою безпеки, органами внутрішніх справ, районною та обласною державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, органами виховних структур військових частин ЗС України і Державною прикордонною службою України, з неопозиційними політичними партіями, громадськими і релігійними організаціями збирати інформацію стосовно визначення складу організаційного ядра протидіючих сил, мети його дій, засобів, які використовуються ними для здійснення інформаційно-психологічного впливу, а також змісту і спрямованості цього впливу на різні категорії військовослужбовців внутрішніх військ під час підготовки і виконання службово-бойових завдань;

– визначити або спрогнозувати негативні наслідки інформаційно-психологічного впливу на свідомість і психіку різних категорій військовослужбовців, рівень морально-психологічного стану та професійну діяльність;

– здійснити організаційні заходи щодо зменшення або локалізації негативного інформаційно-психологічного впливу на військовослужбовців, підготувати та сумісно з органами виховних структур військових частин і з'єднань довести до особового складу контрматеріали, використовуючи методи і форми виховної роботи з урахуванням особистісних особливостей військовослужбовців;

– постійно проводити аналіз ефективності роботи щодо протидії негативному інформаційно-психологічному впливу протидіючих сил на військовослужбовців.

Висновки

Отже, обґрунтування необхідності створення при ТрК групи протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на внутрішні війська МВС України під час виконання службово-бойових завдань дозволяє зробити такі висновки.

Під час виконання службово-бойових завдань на військовослужбовців внутрішніх військ вчиняється негативний інформаційно-психологічний вплив, який несприятливо діє на їх морально-психологічний стан і професійну діяльність. З найбільшою інтенсивністю цей вплив здійснюється під час виконання службово-бойових завдань в умовах заворушень суспільно-політичного характеру.

Відділення і групи виховної роботи з'єднань та військових частин внутрішніх військ на цей час не спроможні зібрати у повному обсязі необхідні дані про сили і засоби інформаційно-психологічного впливу протидіючих сил, їх можливості, здійснити їх аналіз та якісно й обґрунтовано підготувати необхідні контрматеріали, які треба використовувати у виховній роботі з військовослужбовцями.

У складі внутрішніх військ немає спеціального підрозділу, який би професійно постійно займався питаннями протидії інформаційно-психологічному впливу протидіючих сил, координував зусилля органів виховних структур та надавав їм необхідну допомогу у цьому питанні.

Створення при ТрК спеціального підрозділу протидії негативному інформаційно-психологічному впливу протидіючих сил визначається необхідністю сприяння успішному виконанню військовими частинами і з'єднаннями внутрішніх військ службово-бойових завдань, особливо в умовах виникнення суспільно-політичних заворушень.

Список використаних джерел

1. Клименко В. Морально-психологічні аспекти інформаційних війн сучасності / В. Клименко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2007. – Вип. 14–15. – С. 104–106.

2. Ліпатов І. І. Проблемні питання здійснення протидії інформаційно-психологічному впливу протидіючих сил на військовослужбовців внутрішніх військ під час виконання службово-бойових завдань / І. І. Ліпатов // Честь і закон. – 2010. – № 2. – С. 57–61.

3. Юдін О. К. Інформаційна безпека держави : навч. посіб. / О. К. Юдін, В. М. Богуш. – Х. : Консум, 2005. – 576 с.

Стаття надійшла до редакції 21.10.2010 р.